

ГЕОРГИ ТОШЕВ
ЯНА БОРИСОВА

Тя,
ЦВЕТАНА
МАНЕВА

СЪДЪРЖАНИЕ

ГЕОРГИ & ЦВЕТАНА	11
ЯНА & ЦВЕТАНА	146
МИНАЛО И НАСТОЯЩЕ	153
ПРЕПОДАВАНЕТО	174
ЗА ТЕАТЪРА	190
ТИШИНАТА	245
КИНО	253
ЖЕНАТА. ЖЕНИТЕ. НИЕ	269
ФЕСТИВАЛА	295
ЛЮБОВТА	307
ОТНОВО ЗА ЛЮБОВТА	315
БЪДЕЩЕТО	331
РОЛИ И НАГРАДИ	339

„Не влача шлейфа на миналото. Имам ясен поглед за предстоящото, макар да не се знае колко ще трае то. Не се обръщам назад. Безсмислено е. Боря се вътрешно с това и често си припомням една реплика от пиеса на Калин Донков „Да простиш, значи да забравиш.“

Цветана Манева

Фотография Шавари Артин

ГЕОРГИ & ЦВЕТАНА

АЗ: Цветана, кога ще подредиш спомените си в автобиография?

ТЯ: Защо да разказвам живота си? Аз съм го преживяла. Живея го... още.

Има една фотография на Цветана Манева от 80-те години на XX век – подпряла е брадичката си с едната ръка. Не позира. Замислена.

Жена с тайни.

Автор на снимката е Шаварш Артин, майстор на камерата.

Уловил е духа на Цветана. Устремена, но и уязвима. Като всеки един от нас. Тя споделя, че това е любимият ѝ портрет.

Сюзън Зонтаг в своята книга „За фотографията“ пише:

„Освен начин за удостоверяване на преживения опит снимането е начин за неговото отричане – чрез ограничаването му само до фотогеничното, чрез превръщането на преживяното в образ, спомен.“

Цветана Манева е жена с много лица. И спомени. През годините не се уплаши от хода на времето. Не се опита да го спре. Променя се пред своята публика. Без да се обръща назад.

Цветана е жена с талант и позиция. Последователна. И категорична. Особено когато носи отговорност за другите.

В живота е лаконична.

Наблюдавам я. Не се оставя да бъде водена от случайността. Човек с план. Актриса със стратегия.

Необходима.

Паметта в изкуството е изменчива. Човек е склонен да забравя.

Техниката на забравяне е съдбовно човешко умение. И Цветана е била забравяна от колеги, режисьори, приятели. Но никога от своята публика!

Не помня кога и при какви обстоятелства се запознах с Цветана Манева.

Години съм я наблюдавал от дистанция.

Актрисата.

Изглеждаше недостъпна.

От малък съм приятел с дъщеря ѝ Надежда. В апартамента в „Лозенец“ Цветана се прибира уморена след снимки или репетиция.

Вгълбена. Тиха. Така съм я запомнил.

За нас, приятелите на дъщеря ѝ, появата ѝ беше знак да си тръгнем, защото актрисата има нужда от почивка.

След години се доближих до Цветана.

ТЯ: Всяка сутрин се поглеждам в огледалото. Хиперреалист съм. Приемам се такава, каквата съм.

АЗ: Кога не се харесваш?

ТЯ: Когато съм обезверена. Рядко ми се случва, но се случва.

АЗ: Как се отнасяш към старостта?

ТЯ: Като към ситуация, с която трябва да се справя. Аз съм на финалната права. Това, че си отиваме, е знание. Първото знание. Нямам илюзии, но имам задачи. Ежедневни задачи, които гледам да свърша.

АЗ: Съжаляваш ли, че се размина с Холивуд?

ТЯ: Имах такава възможност. Пропуснах я. Не е било време. Сега Мария Бакалова е там. Радвам се, че това момиче не пропуска шанса си. Имала съм други шансове – и професионални, и лични. По моя мярка.

АЗ: Недостатъкът ти?

ТЯ: Лакома съм.

АЗ: За какво?

ТЯ: За роли. Имала съм ги. И съм благодарна, че ги изиграх в точната възраст, с възможните режисьори и партньори – Жулиета, Нора, Медея, Антигона, Бернарда Алба, Коко Шанел...

АЗ: Доволна ли си от живота си?

ТЯ: Да! Преминах през изпитания. Справих се. Справям се още.

Нашите разговори започват преди 25 години. В кафето „703“ на ул. „Шишман“, в дома ѝ, на фестивала БИТЕФ в Белград, на театралния фестивал във Варна, на площада в Авињон... Тези разговори нямат дата. Имат смисъл. Тази книга е за смисъла и спомените, родени от разговорите с една умна жена. За уроците. И паметта като времеубежище за чувствата.

Георги Тошев

Фотография Константин Вълков

3

Много обичах киното. Програмата се сменяше всеки понеделник и по правило този ден не ходех на училище. Имах твърде сериозно количество извинени отсъствия благодарение на любимата ми класна. Гледах филмите с широко отворени очи, съчувствах на героите. Любими ми бяха „Утре ще бъде късно“, „Палома“, „Каста Дива“, „Къщата на трите момичета“... Днес тези филми едва ли ще ме развълнуват, сега дори ми е смешно, че плачех заедно с героите. Отдавна не съм наивна, а не съм и млада, но ако филмът ме развълнува, пак си плача.

С Методи Андонов

Изгледали сме много филми заедно. Аз също обичам малките салони. Дали сме думали никога да не влизаме в залата с пуканки. За мен филмът не завършва със запалването на лампите, той продължава в разговора с Цветана. И това е най-ценното. Дори и когато разговорът е без думи. Наблюдавам я, когато филмът ѝ е харесал. Щастлива е, спокойна. Все едно и тя е участвала в него. Последния път гледахме заедно „Лив и Ингмар“. Преживя го като лична история. Без излишен патос, но с емоцията, която само Цветана носи.

Спомням си колко развълнувана беше след „Марина Абрамович: Артистът присъства“ или след „Сарабанда“, последната лента на един от любимите ѝ кинорежисьори Ингмар Бергман. Стояха с Явор Милушев на ул. „Г.С. Раковски“, пушеха и въодушевено разговаряха за филма с актьора Руси Чанев. Внезапно се появи асистентката на Бергман и продуцентът. Бяха дошли за Панорамата от филми на режисьора в София. Бергман беше още жив и прекарваше дните си на остров Форьо. Цветана грейна. На лицето ѝ се изписа онова възбуждане, което добре познавам – странна смесица от въодушевление и притеснение, респект и желание да сподели емоцията от филма.

Двете двойки се поздравиха, стиснаха си ръцете, а Цветана си позволи нещо лично – да изпрати своите поздравии на човека, който продължава да осмисля професията ѝ на киноактриса. Годици след това режисьорът Иван Урумов искаше да постави „Сарабанда“ на театрална сцена с Цветана Манева и Наум Шопов в главните роли.

Преводачът Васа Ганчева започна процедура по вземане на правата, но не беше лесно... А днес вече е невъзможно – Наум и Васа ги няма.

С приятелката си Цветанка

*С Николай Узунов пробни снимки за филма
„Автостоп“, реж. Н. Петков, 1972 г.*

„КОКО (Coco Chanel)“, от Соня Домазет, реж. В. Вихърва, 2007 г.